

MOCIÓ SOBRE LA PROBLEMÀTICA DE SALINITAT DE LES AIGÜES DEL LLOBREGAT I DELS SEUS AqüÍFERS.

Una de les competències pròpies de qualsevol municipi és la del subministrament d'aigua, així com la de tenir cura de la salubritat pública, tant si es fa per la via d'una gestió directa o municipal, com la indirecta per la via de concessió del servei com és el cas de la SGAB. Cornellà s'abasteix de les aigües subterrànies que guarda la zona deltaica, amb pous oberts en bona part en el nostre terme municipal, i de les aigües superficials del riu que són tractades a l'EDAP de Sant Joan Despí. Es per aquest motiu que, tant per tractar-se d'una competència municipal, com pel fet de que les aigües que abasteixen Cornellà deriven del sistema del riu Llobregat, l'Ajuntament de Cornellà ha de vetllar per la qualitat i salubritat de l'aigua que abasteix la població.

Des de la consolidació de la mineria de la potassa al Bages (1925), els perjudicis als usuaris de les aigües situats riu avall van ser immediats. Els afectats ho han estat denunciant per dècades a les administracions responsables en cada cas i reiteradament fins l'actualitat, sobretot a la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) on un 40% de l'abastament d'aigua potable prové de la conca del riu Llobregat (uns 2.2M/h)

Des de l'any 1909 el recurs hídric és localitzat sobretot a l'aqüífer del la vall baixa del Llobregat on hi ha els pous d'extracció d'aigua, cabals que varen ser reforçats amb la construcció en el terme de Sant Joan Despí d'una Estació de Tractament d'Aigua Potable (ETAP) l'any 1955, ampliada el 1963, que capta aigües superficials, les tracta i amb elles abasteix la RMB.

El primer col·lector de salmorres (1988), que transporta els residus salins de Cardona i Balsareny fins el mar, en el seu moment, va treure pressió al greu problema que pateixen les aigües del riu Llobregat. Però des de fa uns anys (1995), el col·lector és troba al límit de capacitat (des dels seus inicis el col·lector s'ha trencat unes 550 vegades), salinitzant l'aqüífer i perjudicant les activitats agrícoles, així com la mateixa fauna i flora del riu. Per a resoldre el problema de la salinitat, l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) va desdoblbar el col·lector de salmorres en una primera fase des d'Abrera fins el mar, i resta encara pendent la segona fase d'ampliació del col·lector d'Abrera a Castellgalí.

Malgrat tot, el problema de la salinitat de les aigües del Llobregat va en augment amenaçant la salubritat de les aigües de boca de les poblacions de la RMB. Per un costat s'estan ampliant les extraccions de minerals salins a Súria amb el nou projecte Phoenix i amb el projecte de producció de *sal vacuum* (sal molt pura).

Aquesta ampliació de l'activitat agreuja el problema ja existent dels més de 80 milions de tones de residus sòlids, majoritàriament de sal sòdica, que al llarg dels anys (1958-2016), s'han acumulat a cel obert. Des de l'any 1998 l'actual concessionària, l'Empresa Iberpotash del grup Dead Sea Works, ara anomenada ISRAEL CHEMICALS LIMITED (ICL) Iberia Súria & Sallent, segueix dipositant, de moment unes 5.000 Tm/dia, en els gegantins runams situats a Súria (Fusteret) i Sallent (Cogulló). Hi ha el projecte de tancar l' explotació a Sallent i traslladar-la a Súria amb el personal i transport dels residus de Sallent a l'abocador de Súria i així es preveu fer desaparèixer el runam de Sallent en uns 50 anys amb una segona planta de *sal vacuum* a Sallent.

Les respostes d'actuació en origen no han estat suficients per assolir els resultats necessaris, tant per recuperar una bona qualitat de les aigües del Llobregat, com per actuar sobre aquests residus sòlids acumulats, on els programes de restauració dels runams previstos en el PDU aprovat per la Generalitat l'any 2006, que afecten unes 100 Ha, s'han incomplert. Per aquest motiu el 13 de novembre de 2015 la Generalitat i ICL Iberia van signar un nou conveni per a l'elaboració d'un nou PDU.

La manca de solució en origen a la salinitat de les aigües, els seus perjudicis tant per al subministrament d'aigua potable com pel seu impacte sobre el medi ambient aigües avall de Súria i Sallent fa que la societat civil, tant entitats com particulars, davant de la inoperància o insuficiència de l'actuació administrativa han denunciat judicialment l'impacte generat per l'abocament i dipòsit dels residus salins. Fins ara s'han aconseguit quatre sentències fermes en l'àmbit contenciós i una en l'àmbit penal:

- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) d'11 d'octubre de 2011, contra el programa i la fiança de restauració dels abocaments a Sallent, que obliga a fer un nou programa de restauració d'aplicació immediata i que la fiança de restauració sigui proporcionat al cost real de restauració de l'entorn modificat per les muntanyes de

runams salins. Aquesta resolució judicial fou confirmada per la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) de 4 de gener de 2013.

- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) de 16 de juliol de 2013 en el Contenciós contra el POUM 2010 de Sallent, impulsat per l'Associació de Veïns de La Rampinya/Montsalat, per la qual s'anul·la la clau 19 del POUM de l'àrea d'abocament de residus miners.

- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) de 15 d'octubre de 2013 en el Contenciós contra l'autorització ambiental de l'explotació minera de Sallent- Balsareny, impulsat per l'Associació de Veïns de La Rampinya/ Montsalat per la qual s'anul·la l'autorització ambiental per incompliment urbanístic i per ignorar l'impacte ambiental, i prescriu un nou programa de restauració d'aplicació immediata, amb una fiança de restauració proporcional al cost real. Aquesta sentència fou declarada ferma per la Sentència de setembre de 2015 del Tribunal Suprem.

- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) de 18 de febrer de 2014 en el Contenciós contra l'Ajuntament de Sallent per tolerar abocaments salins, impulsat per l'Associació de Veïns de La Rampinya/Montsalat i, per la qual, s'anul·la la resolució de l'Ajuntament de Sallent de 18 de juliol de 2008 que es negava a obrir un expedient de protecció de la legalitat urbanística a l'àrea del runam del Cogulló. La resolució judicial obliga l'aturada dels abocaments i la necessitat de restablir la realitat física alterada.

- En l'àmbit penal, l'any 1997 es van iniciar diligències a instàncies de la fiscalia que finalment conduïren a la Sentència del Jutjat Penal de Manresa de 19 de desembre de 2014 per la qual es condemnà a Iberpotash i 3 ex-directius pel delictes de salinització d'aigües de Sallent, Santpedor, Callús i Súria. La resolució judicial imposa penes de 2 anys de presó i multa per cadascun dels 3 acusats i obliga solidàriament a indemnitzar a propietaris, a pagar les costes del procediment, a controlar completament els llixiviats contaminants dels runams salins de Sallent i Súria i a assumir el cost de la recuperació ecològica dels punts de salinització fins a retornar als valors de salinitat anteriors a l'existència dels runams. Aquesta sentència fou ratificada en part per una sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona de març de 2016 que condemnà Iberpotash i tres dels seus directius per delictes ecològics al salinitzar les aigües, rebaixant la condemna a cinc mesos de presó atenent a dilacions indegudes del procés i a un aclariment posterior en el càlcul de la pena.

- També en l'àmbit penal, el mes de maig de 2014, a instàncies de la Secció de Medi Ambient de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya es van obrir noves diligències d'investigació.

A aquestes actuacions judicials cal afegir els dos expedients oberts per la Unió Europea a l'estat espanyol:

- a la DG de Medi Ambient (2014-4044, España) per vulneració del principi de qui contamina paga.

- a la DG de la Competència (SA.35818-Iberpotash) per ajuts il·legals.

Amb aquests antecedents existeixen prou evidències de la salinització de les aigües del riu Llobregat causada segons reiterades disposicions judicials pels sistemes d'explotació de les mines de potassa, pel dipòsit dels runams salins i per la manca de restauració dels medi ambient. Aquestes actuacions posen en perill els aqüífers i les aigües del Llobregat que abasteixen bona part dels municipis del Baix Llobregat i de Barcelona, a la vegada que dificulten i encareixen el sistema de potabilització de l'aigua de boca.

Amb aquests antecedents i en mèrit de l'interès general i públic de les actuacions exposades, traslladem al ple els següents ACORDS:

Primer.- Manifestar la preocupació d'aquest Ajuntament per la problemàtica de la salinització de les aigües del Llobregat i dels seus aqüífers derivada del sistema d'explotació i gestió de les mines de Súria i dels runams salins de Súria i Sallent, que posen en perill la salut pública, encareix el cost de l'aigua pels processos de dessalinització que cal aplicar i causa un perjudici al medi ambient tal com reflecteixen les resolucions judicials hagudes fins aquesta data.

Segon.- Demanar a la Generalitat de Catalunya que:

- exigeixi a l'empresa Iberpotash la presentació d'un pla de restauració real i adequat a les dimensions dels residus de sal acumulats sobre el territori.

- exigeixi que el pla de restauració inclogui la instal·lació d'una xarxa d'indicadors dels nivells de salinitat en

pous, aqüífers i en el propi riu a efectes de poder un seguiment real i públic dels índex de salinitat, a fi de poder avaluar l'efectivitat dels plans de restauració.

- exigeixi a l'empresa Iberpotash que qualsevol abocament de runam en el futur es faci en les condicions adequades a fi de complir amb totes les normatives de seguretat necessàries per aquest tipus de residus, l'incompliment de les quals pugui comportar, si fos el cas, la paralització temporal o definitiva de l'activitat extractiva.

- informi a l'Ajuntament del procés d'elaboració del Pla Director Urbanístic de l'activitat minera al Bages a fi de que, si escau, per si mateix o per mitjà d'altres instàncies, pugui vetllar per un pla efectiu d'eradicació de qualsevol procés de salinització de les aigües del riu Llobregat en el futur.

- exigeixi la realització d'una anàlisi química d'aquestes aigües abans de Súria i la mateixa qualitat química de l'aigua (referent a la concentració de salts dissoltes) que la de les aigües que transcorren pel riu Llobregat abans o per sobre de Súria i de les mines de potassa.

Tercer.- Instar a l'Empresa Metropolitana de Gestió del cicle integral de l'Aigua, S.A. a informar a aquest Ajuntament de quins han estat en els darrers cinc anys els índexs de salinitat, abans de la depuració, de les aigües que es subministren a la població de Cornellà i, en general, a la regió metropolitana.

Quart.- Comunicar aquesta resolució a la Generalitat de Catalunya, a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a la DG de Medi Ambient i a la DG de la Competència de la Unió Europea i a la Plataforma Prou Sal.

Cornellà de Llobregat, vint-i-cinc de novembre de 2016.